

RECENZÍÓK
A NAGYVILÁGBÓL
2022/23

RECENZIOK A NAGYVILÁGBÓL

Jönnek, látnak – meg vannak győzve

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

OPERAHÁZ – ÚJRANYITÓGÁLA

„Felújítás vagy megújulás? – tesszük fel a kérdést. Az emblematikus Operaház két kor között nyitotta újra kapuit: grandiózus díszek és a történelem súlya ugyanúgy a falai között laknak, mint az előadásokat létrehozó, életerőtől duzzadó társulatok.”

Claire-Marie Caussin *(Opéra, Franciaország)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„Felújítsunk, terjeszkedjünk, vagy új operaházat épít-sünk? Ez az a kérdés, ami gyakran felmerül, amikor egy régi dalszínház kinövi magát vagy elavul. Budapest a maga útját járta. (...) A felújítás talán túl hosszú időszaka most véget ért, s azonnal két benyomás lett úrrá rajtam, amikor a március közepén a Domingo által is vezényelt Újranyitógálát meglátogattam: egyrészt a pompázatos, aranyozott, neoreneszánsz palota látványa, másrészt valami teljesen újnak a szimata. (...) Ha a szmokingba és estélyi ruhába öltözött közönség kezében nem lettek volna ott az okostelefonok, azt is hittük volna, hogy az eredeti, 1884-es megnyitón vagyunk. (...) Az eredmény egy gyönyörű, technikailag teljes, akusztikailag példás, nagyszerű operaház. Nemcsak látogatásra érdemes, de más, öreg és megkopott operaházak irigységére is számot tarthat.”
Christofer Psilander *(Tidskriften Opera, Svédország)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„A gálaműsort kizárólag magyar szerzők műveiből vagy magyar vonatkozású darabokból állították össze. Ráadásul a Ház összes együttesét meg kívánták mutatni a gyermekkartól a teljes zenekari apparátusig. Erkel Ferenc *Himnusz*ának 1844-es eredeti változatát az elismert, 80 éves Medveczky Ádám vezényelte, majd Kocsár Balázs főzeneigazgató dirigálásával Dohnányi Ernő (Christoph von Dohnányi karmester nagyapja) szinte sosem hallható *Ünnepi nyitánya* szólalt meg. Az 1923-ban komponált mű azzal tűnik ki, hogy két (!) szimfonikus zenekarra íródott, ám ez a 200 főt számláló Magyar Állami Operaház Zenekarának nem gond, bár a rézfúvósok itt is a nézőtér harmadik emeletére „számúztettek”. (...) Kodály Zoltán

*Háry János*ának népszerű részletei zárták a műsort. Almási-Tóth András produkciója összekötötte az új színpadtechnológiát a hangulatos és költői képekkel, de Márton Richárd jelmezei is teljes arzenált vonultattak fel a szmokingtól a színes balettruháig. Gál Erika Örzse-ként mély mezzoszopránnal, Szegedi Csaba Háryként fémes színezetű baritonnal, érzéletesen adta elő a melankolikus „Tiszán innen, Dunán túl” című népdalt. (...) Az est megkoronázása a „Toborzó” volt Kálmándy Mihály telt baritonjával és a Magyar Nemzeti Balett részvételével. (...) A Kocsár Balázs pálcája alatt, a nézőtéri ülőhelyek számának csökkentésével megnövelt árokban játszó zenekarnak köszönhetően tanúi lehettünk a fenomenális akusztikának.”
Wolfgang Kutschbach *(Das Opernglas, Németország)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„A második rész egy érzékeny pas de deux-vel indult *A makrancos Katá*ból, amit az ukrán Kekalo Iurii és az orosz Melnik Tatiana táncolt Goldmark Károly romantikus zenéjére, Kesselyák Gergely vezényletével. A tény, hogy a választás e két kiváló táncosra esett, főhajtás is a művészi együttműködés varázsa előtt ebben a politikailag feszült időszakban. A Kodály *Háry János*ából vett részletek a Magyar Állami Operaház és a Magyar Nemzeti Balett minden együttesét – a balettintézetétől a teljes zenekarig – felvonultatta. A cimbalom hangja az árokból csodás magyar színezetet adott; Balga Gabriella gyönyörű éneke és Márton Richárd jelmezei még több boldogságra adott okot. A show-t azonban a nagyon fiatal fiú táncosok vitték el, akik legkevésbé sem voltak zavarban, amikor bájukkal és tudásukkal lenyűgözték a közönséget.”
Alexandra Ivanoff *(Papageno, Magyarország)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„Magyarország nemzeti operaháza, a Magyar Állami Operaház ragyogó színben tündököl öt évig tartó restauráció és felújítás után, ügyesen egyensúlyozva a hagyomány és az újítás között, hogy remek előadoteret valósítson meg, ami Európa egyik legkiválóbb zenei kultúráját ünnepli. (...) Bármely régi épület, ami egy nemzetet képvisel, folyamatos ráfordítást igényel. Ahogy változik a nemzet, úgy kell az épületnek is változnia. A jelenlegi Magyar Állami Operaház egy modern Magyarországot tükröz, amely büszke a múltjára, de nyitott az innovációra, és készen áll az átalakulás és megújulás jövőbeli áramlataira.”
Adrian Mourby *(Opera Now, Egyesült Királyság)*

HUNYADI LÁSZLÓ

„Ugyan kétszáz ülőhelybe került, de a zenekari árok újra előrébb került, a betonfalat hangzásbarát anyagokra cserélték, az ülőhelyeket a zsöllyében kényelmesebb, nagyobb lábtérrel rendelkező helyek váltották fel. Mindez intimebb karaktert kölcsönöz az ezer férőhelyes teremnek, miközben olyan akusztikája lett, amit inkább kisebb házakban vagy kamaratermekben szokhattunk meg, így a publikum sokkal jobban átérezheti a színpadon és az árokban létrejövő zenei történéseket. (...) Ókovács Szilveszter főigazgató rendezőként a kilencven éve nem játszott ún. ősváltozathoz tért vissza, amely minden áriát, táncbetétet, együttest, sőt a nyitányt is tartalmazza, amit maga Erkel illesztett hozzá az 1844-es változathoz, annak érdekében, hogy a bonyolult történet nagyobb hitelt kapjon. A rendező egyébként a színrevitelben és előadói hagyományban is a kornak megfelelően járt el, így Kocsár Balázs karmesterrel, Lisztopád Krisztina látványtervezővel, Solymosi Tamás koreográfussal és Csiki Gábor karigazgatóval olyan produkciót állított az Operaház színpadára, ami Franco Zeffirellinek is dicsőségére válhatna.”
Wolfgang Sandner *(Frankfurter Allgemeine Zeitung, Németország)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„A Magyar Állami Operaház hőn szeretett Operaházába való visszatérését ünnepli, néhány év kihagyás után. Az 1000 ülőhelyes, bensőséges Házban sok gondot fordítottak az akusztikára, ami elképesztően áradó – a hang körülöleli a nézőket, a zenekari szekciók textúrája tisztán kivehető, miközben kellemes egységgé olvadnak össze. (...) Ókovács Hunyadi László öccsét helyezi a produkció középpontjába, akit egy fiatal fiú alakít, miközben a különböző álruhákba bújtatott Balga Gabriella énekel: ő nem más, mint Mátyás, (...) aki az egyik legnagyobb magyar király lett. Alakja végig jelen van bátyja elárulatásának történetében, és az opera nemcsak Hunyadi László lefejezésével végződik, de Mátyás férfvá érésével és uralkodóvá válásával is. A társulat büszke lehet lenyűgöző énekeseire, említést érdemelnek a férfikar tagjai is, akik azáltal, hogy első felvonásbeli terjedelmes szerepüket teljes erővel énekelték Hunyadi követőiként, mindenféle pókhálót eltüntettek a színházról. A címszerepben a hősiesen csengő lírai tenort, Brickner Szabolcsot intelligens frazeálás és biztos hang jellemezte, főként az utolsó felvonásban hallható panaszában, az önvizsgálat perceiben a benne dúló érzelmek és a körötte zajló végzetes események közepette. Fő

ellensége, Gara Miklós megformálásához Bretz Gábor vibrálóan egészséges basszus hangját vetette be minden fondorlatában; kiváló színész is, így, ami könnyen sablonos alakításhoz és melodramához vezethetett volna, valóban izgalmas volt. (...) Az olasz bel canto és a francia nagyopera hatása Erkel esetében főként a női szereplők-nél válik nyilvánvalóvá. Miklósa Erika Gara Mária, vagyis H. László menyasszonya és László király vágvainak tárgya szerepében tündökölt telt, gazdag szoprán hangjával, szokatlan magasságaival és nyilvánvaló tehetségével a díszítéseket és koloratúrát illetően. (...) A Hunyadi fivérek anyja, Szilágyi Erzsébet több szempontból is az opera központi alakja, aki nemcsak a magyar anyaságot, de a rendíthetetlen nemzeti öntudatot is megtestesíti. Kolonits Klára igazi régivágású operadíva elegáns tartással, méltóságteljes játékkal, aki könnyedén ural minden jelenetet. Terjedelmes lírai hangja van, szédítő díszítéssel, figyelemreméltó stílusérzékkel és zenei érzékenységgel valósítja meg szerepét nyitóáriája cabalettájától kezdve egészen a vérpad-jelenetig, ahol az ellenállás és dac intenzitásáról tesz tanúbizonyságot.”
Gerald Dowler *(Classical Source, Egyesült Királyság)*

A Magyar Nemzeti Operaház épülete a budapesti Városligetben

„Ókovács Szilveszter főigazgató került minden kockázatot, és rendezői debütálásaként maga rendezte a darabot. Nem csupán az volt a célja, hogy az újranyitáskor a hagyományos jelenetekkel megfeleljen a közönség elvárásainak, hanem hogy az új színpadtechnológiát is be tudja mutatni. (...) Azonban Ókovács a vizuális hatáson kívül másra is törekedett: a történelmi utalásokat is világossá akarta tenni azáltal, így az egyébként rejtve maradó részleteket is alaposan kidolgozta. (...) Hunyadi László lefejezésénél a rendező nem riadt vissza egy kis színházi szenzációtól: a libretto szerint a hóhér három elhibázott csapása a színfalak mögött történik, itt a háttérben látható volt, a negyedik csapást pedig maga Gara vitte véghez. Ám nem a hóhér pallossával, hanem Hunyadi László koronázási kardjával, a magyar koronázási ékszerek egyikével, amit atyja, János hozott Itáliából. A látványért Lisztopád Krisztina felelt, aki most először díszlettervezőként is dolgozott. Megbirkózott a szokatlan feladattal, és a színpadi történéseket bravúrosan igazította az új színpadtechnológiához, főként hogy mindehhez az Eiffel Műhelyház megfelelő műhelyei és próbatermei is rendelkezésre álltak. (...) Bár nem a címszerep, az igazi főszereplő mégis Szilágyi Erzsébet, a Hunyadi

testvérek anyja. Kolonits Klára, aki már a *Hoffmann meséi* négy nő szerepében is lenyűgöző volt, a Rossini-, Donizetti- és Bellini-féle bel canto operákra hasonlító műben is megmutathatta tehetségét. (...) Cillei Ulrik szerepében Palerdi András súlyos, sötét basszusával tökéletes megtestesítője volt a cselszövő gazembernek, és csak azt bántuk, hogy fellépése az első felvonásra korlátozódik. (...) A karmesteri pultnál Kocsár Balázs állt, akinek Erkel műve iránti rajongása már a széles tempóknál nyilvánvalóvá vált, hogy minden zenei részletet kiélvezett. (...) A Csiki Gábor vezette erőteljes és lenyűgöző kórus mellett főként az elképesztő zenekari hangzás imponált, ahol minden hangszer jól kivehető volt. A lelkes publikum négy és fél óra után is szüntelenül ünnepelte a felújított Operaház csodás első operaprodukcóját.”

Wolfgang Kutschbach *(Das Opernglas, Németország)*

Erkel Operaház, Bécs

„A teljesen felújított színpadtechnika előtérbe helyezi a műszaki lehetőségeket: az első és második felvonásban a (háttérben részben összeomlott) vár monumentális díszletét különböző szintekre építették, kihasználva a színpad mozgatható utcáit, a második felvonásban nagyon találóan használják a forgószínpadot, amely a tömeges és intimebb jelenetek közötti szép átmenetet biztosítja. Az egész valóságmű, a lehető leginkább hű a cselekmény korszakához is, és ez a jelmezekről is elmondható. Utóbbiak adják az előadás leglátványosabb részét: a széleskörű történelmi rekonstrukció V. László, Cillei Ulrik, Gara Miklós és az őnök jelmezében éri el a csúcspontját – Lisztopád Krisztina minden bizonnyal azt kívánta hangsúlyozni, hogy ők a régi időkhöz tartoznak, míg a Hunyadi család sötétebb és szolidabb stílust képvisel. Nem vagyunk hozzászokva ennyi pompához – még egy ló is van a színpadon! De ez a műfajjal jár, és nem szab gátat az érdekes dramaturgiai megoldásoknak. (...) A végkifejlet hatásos és megerősíti Ókovács Szilveszter határozottan látványos rendezését.”

Claire-Marie Caussin *(Opéra, Franciaország)*

Erkel Operaház, Bécs

„Erkel Ferenc operai stílusa talán a *Bánk bánnal* érte el csúcspontját, de a magyar operairodalom legsikeresebb műve, a korábban írt *Hunyadi László* jó választás volt egy olyan operaház újranytásához, ahol az mindig is a repertoár egyik fontos darabja volt. (...) Ókovács Szilveszter főigazgató rendezői bemutatkozásával azt az elvet követte, hogy ennek az ünnepi újranytó produkciónak

a lehető legszélesebb közönséghez kell szólnia – így korhű díszletekbe helyezte. A hagyományos produkció talán kicsit soknak hatott az elején – a nagy reneszánsz jelmezek nagy gesztusokat követeltek –, de mindez értelmet nyert, ahogy az este haladt előre, és a második, harmadik felvonás döntő jelenetei kerültek fókuszba. Lisztopád Krisztina díszletei a kor építészetét idézték, míg néhány elemet kifejezően megdöntöttek, jelmezei részletgazdagok voltak a holló-motívumtól (a Hunyadi család jelképétől) kezdve egészen a pestisdoktorokig, akik a halott Hunyadi Jánost hozták be az első felvonásban. Mátyás cabalettájának visszaállítása a megfelelő helyre, a nyitókórus után, mindenképpen jól hangsúlyozta a szerep fontosságát, és Balga Gabriella hangja kiválóan megfelelt ennek, meleg tónusú mezzoszopránja igencsak szép magas hangokkal büszkélkedhet. (...) Mivel a produkció a színház adottságait is hivatott volt bemutatni, a forgószínpad is működésbe lendült a harmadik felvonásban, amelyben a balettkar káprázatos volt, majd a negyedik felvonás kivégzési jelentében, Czeglédi Zsombor fekete-fehér animációjában gyászos véget ért az egész történet. Nem nehéz kitalálni, hogy a *Hunyadi László* miért ekkora rejtett magyar kincs, de számunkra nagy zenei veszteség.”

John Allison *(Opera, Egyesült Királyság)*

Erkel Operaház, Bécs

„A premierre a társulat all-star szereposztással állt elő, élükön Kolonits Klarával, Bretz Gáborral, Palerdi Andrással, Miklósa Erikával, Brickner Szabolccsal, Balga Gabriellával és Pataky Dániellel. Mindegyikük kellő fókuszt kapott a négy felvonás alatt, de a tapsvihart a csodálatos Kolonits érdemli bravúros bel cantójáért és érzékeny szerepformálásáért mint Szilágyi Erzsébet (László anyja), valamint Balga az elsőrangú „undercover” előadásért. (...) Ami a díszletet és a jelmezeket illeti, Lisztopád géniusza csodálatosan ragyog.”

Alexandra Ivanoff *(Papageno, Magyarország)*

Erkel Operaház, Bécs

„Kocsár Balázs és a Magyar Állami Operaház Zenekara olyan telt hangzással, érzéssel és szenvedéllyel játszik, mintha szívügyük lenne ez az opera. (...) A süllyedők szerepe a finálénál, László lefejezésekor is hatásos, de belépdel egy ló is a darab közepén, ami tapsot is kap – a színpad teljes mélysége feltárul a király érkezésekor. Szerepel egy forgószínpad is, ami egy pillanat alatt élénk tárja az esküvői jelenetet, egyetlen keretbe foglalva azt. Ennyi pompával és technikai trükkal néha zsúfolt is lesz

a színpad. A magyar történelmi freskó megfestésekor nem is lehet mindent aprólékosan kivitelezni vagy a figurákat nagyon árnyaltan megjeleníteni, de Ókovács tisztességes eredményt produkál. Lisztopád Krisztina bedőlő várrészletei vészjóslóan tornyosulnak a színpad felett, és a díszes ruhába öltöztetett magyarok, fess huszárok, valamint a Habsburg udvaroncok jelmezei is lenyűgözőek.”

Rolf Fath *(Opera Lounge, Németország)*

Erkel Operaház, Bécs

„Mindenképpen méltó, hogy az előadás minden külsőségében illeszkedik a pompás helyszínhez: a káprázatos jelmezekkel, a nemzet történelmi hősének tragédiáját előrejelző sötét díszletekkel, számos, egy igazi hadsereg méretét idéző harcossal és gyors színváltásokkal, amit az újonnan beépített színpadtechnika tesz lehetővé. Még egy lovat is láthattunk – és igen, szobatiszta volt! (...) A produkció igazi sztárja, Kolonits alakja sajnos csak a második felvonásban érkezik meg, ekkor viszont az opera legszebb áriájával. A „Mint a tenger”-ben az egész este folyamán hallható, elképesztő hangtechnikáját mutatja be a mesteri koloratúrától kezdve a könnyed hangmagasság-váltásokon át egészen a légzéstechnikáig, amely a leghosszabb passzusokon is teljes hangerővel segítette át. És drámai kvalitásai is kiválóak. (...) Az este mindenekfelett igazi látványosság volt egy olyan alkalom során, ami nagy nemzeti jelentőséggel bírt. S bár a legtöbb vendég talán nem látta, amikor felfelé sietett a lépcsőn, azt hiszem, hogy Erkel és Ybl márvány mellszobrai mindketten mosolyogtak.”

George Jahn *(Bachtrack, Egyesült Királyság)*

Erkel Operaház, Bécs

„A rendező-főigazgató Ókovács Szilveszternek sikerült a komplikált cselekményt jól követhető és izgalmas képek sorozataként a publikum elé tárni. (...) Zenei szempontból, elsősorban a zenekari pultnál álló Kocsár Baláznak köszönhetően, ez a bel cantóval és magyaros zenével átítatott opera minden részletében csillogott. A Magyar Állami Operaház Ének kara Csiki Gábor értő irányításával a legmagasabb szinten énekelte ezt a nemzeti operát. Kolonits Klára szívzaggató élményt nyújtott Szilágyi Erzsébetként. Könnyedén adta elő a gyilkos koloratúrákat, s közben alakításában lenyűgöző egyensúlyt talált az aggódó anya és Magyarország kormányzójának méltóságteljes özvegye között. Miklósa Erika Gara Mária, Hunyadi László menyasszonya szerepében kevesebbet énekel, de esküvői cabalettája, amit szintén nehéz

koloratúra jellemez, legszebb napjaira emlékeztetett, mikor Oscart formálta meg *Az álarcosbál*ban. Brickner Szabolcs jól teljesített a címszerepben, hosszú frázisokat énekel, át erőlködés nélkül.”

Harald Lacina *(Der neue Merker, Ausztria)*

MAYERLING

„Nos, öt évig tartott, de Budapest nagyszerű Opera-házának felújítására megérte várni: lélegzetelállító. Alaposan letisztították, új csillárokat szereltek fel, új öltözők létesültek, a szölye ülhelyeit átrendezték, az akusztika jobbá vált, a zenekari árok kibővült, a színpadtechnika pedig a legkorszerűbb lett. Talán még fontosabb, hogy a jelmez- és díszletárak egy saját, e célra létrehozott épületbe költöztek, ami új és nagyobb próbatermek kialakítását tette lehetővé magában az Operaházban. A munkálatokat a kormány finanszírozta, az eredmény nagyon is lenyűgöző, és így az opera- és balett-társulat is tovább fejlődhet a jövőben. (...) Kenneth MacMillan *Mayerling*je nem éppen vidámságot és optimizmust sugároz, de kiváló mérföldkő, és jól jelzi a társulat erejét, amely öt évig az Erkel Színházba volt száműzve. A darabválasztásnak érzelmi töltete is volt, mivel Rudolf trónörökös igaz történetét dolgozza fel az Osztrák-Magyar Monarchia utolsó fényes éveiben. Kijózanító gondolat, hogy a balettbem ábrázolt számos karakter ugyanebben az Operaházban rendszeresen megfordult. (...) Kezdetben úgy tűnik, túl szegénylősen játssza a szerepét, de Balázi nyilvánvalóan sok gondot fordított a szerepformálásra; rokonszenvet ébreszt olyasvalaki iránt, aki természetéből fakadóan ellenszenves. (...) Rudolf vitán felül az egyik legnehezebb férfi balettszerep, de Balázi játékán nem látszik, milyen hatalmas fizikai megterhelést jelent. Sokszor inkább az árnyalt, érzelmi kifejezésekre összpontosít, hogy amikor egy-egy erőszakos jelenet következik, még megrendítőbb legyen. (...) Az öt női pas de deux-partner közül Lee Yourim Stephanie-ja kiemelkedő. A szerencsétlen, ártatlan lány figuráját – aki bekerül a züllött udvarba és halálra válnak látszik – kirobbanó technikával és elképesztő fizikai könnyedséggel formálja meg. (...) Vetsera Mária Rudolf utolsó szeretője, akivel közös öngyilkosságot követ el. Az átalakulás a látszólagos ártatlanságból a végzet halálra vágyó előhírnökévé, aki kedveli a koponyákat, pisztolyokat és átlátszó hálóruhákat, nem könnyű feladat,

de Felméry Lilinek meg se kottyán. Talán túl lelkes is, de a vonzalom közte és Balázi között nyilvánvaló. (...) Összességében a balettet gyönyörűen vitték színre. Nicholas Georgiadis elbűvölő jelmezeit és díszleteit (az eredeti tervek alapján) teljes mértékben újonnan készítették. A zenekar is jól szólt, de talán nem meglepő, hiszen a balett zenéjét Magyarország egyik legkiválóbb zeneszerzője, Liszt Ferenc műveiből válogatták. A második felvonásban egy rövid dal erejéig feltűnő szoprán – ez a szóló gyakran elég unalmas a darabban – is szépen szólt, brava Topolánszky Laura! A táncosok jó formában voltak, a kocsmajelenet az előadás egyik csúcspontja volt; a férfiak fantasztikus ugrásokat mutattak be, a hölgyekből pezsgő energia áradt. Az este minden szempontból kiváló volt; úgy tűnik, a magyarok nemcsak az Operaházukra, de a balett-társulatukra is büszkék lehetnek.”

Gerard Davis *(Dance Europe, Egyesült Királyság)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

„*A Mayerlinget* ugyanabban a színházban nézni, amit öngyilkossága előtt pár évvel Rudolf is meglátogatott, mindenképpen különleges élmény volt – mintha csak kinyílt volna egy ablak a múltra. Mária titkos éjszakai temetése egyszerűen lesújtó lett. Pillanatokkal azután, hogy Rudolf (Balázi Gergő Ármin) minden ok nélkül lelő egy udvaroncot a vadászaton, a nézőtéri csend olyan átható volt, hogy sokáig azt hitettem, tényleg lelőttek valakit. (...) Azon tűnődtem, ez a kellemes, kissé bizonytalan fiatalember tényleg van-e annyira pimasz, hogy megcsalja Stephanie hercegnőt. (...) Balázi azonban kifejezetten hitelesen formálja meg az érzelmi és kábítószeres függőségben élő embert, akinek a szemében örület és kétségbeesés ötvöződik. Előadásmódjának ereje még inkább fokozódott, amikor Máriával, vagyis Felméry Lilivel, valódi élettársával táncolt. (...) Más társulatoktól eltérően a magyarok Nicholas Georgiadis eredeti jelmez- és díszlettervei mellett döntöttek, ami harmonikusan illeszkedik a neoreneszánsz Operaházhoz. Nem tudom, hogyan nézett ki az épület a közel öt évig tartó felújítás előtt, de az eredmény csodálatos. A Ház melegséget árasztó, barátságos hangulata már a belépéskor megragadja a látogatókat.”

Ilona Landgraf *(Landgraf on Dance, Németország)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

„Mindenképpen élmény volt: a Magyar Nemzeti Balett nem csupán Kenneth MacMillan *Mayerlingjének*, egy sötét, borús hangulatú darab nagyívű felújítását mutatta

be, de a premier a társulat történelmi otthonába való visszatérését is jelentette, mintegy öt év után. Az ezer férőhelyes Operaház teljes felújításon és modernizáción esett át, és a közönség soraiból szemlélve szenzációs látványt nyújt. Az 1880-as évek esztétikája gondosan vissza lett állítva, és minden felület láthatóan újra ragyog. A *Mayerling* egyfajta szándéknyilatkozat volt Solymosi Tamás balettigazgató részéről. Mivel ez az ország egyetlen klasszikus balett-társulata és így kulturális zászlóshajója is, MacMillan nagyszabású és komplikált művének bemutatása a társulatba vetett bizalmát jelezte. (...) Medveczky Ádám karmester gazdag hangzást csalt ki a zenekarból. Jó aláfestést biztosított a táncnak, a zenekar elképesztően teltnek és közvetlennek hatott.”

Gerald Dowler *(Dancing Times, Egyesült Királyság)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

Felméry Lili és Liszt Ferenc

„Ötévnyi bezárás és felújítás után a Magyar Állami Operaház új fényben tündököl. (...) A két mű bemutatásával nemcsak két olyan darabot vittek színre, ami már régen nem szerepelt a repertoáron, hanem két magyar zeneszerzőt is ünnepeltek. (...) Balázi Gergő Ármin alakította Rudolf trónörököst, akinek mélyreható pszichológiai tanulmányát kínálja. (...) Felméry Lili magántáncos meggyőző Vetsera Mária. Kellő ártatlansággal hagyja magát megvezetni Larisch grófnő által. (...) A tánckar mindent beleadva, lelkesen táncol, így a történés még kerekebbnek hat. (...) Paul Marsovszky debütált karmesterként. A Németországban született, és a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen tanult dirigens körültekintően, érzéssel és buzgón vezényelte a Magyar Állami Operaház Zenekarát. A lelkes közönség nemcsak a balett iránt érzett tetszését nyilvánította ki hosszan tartó tapssal, hanem az Operaház ragyogó szépségétől is le volt nyűgözve.”

Ira Werbowsky *(Der neue Merker, Ausztria)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

„Hatásos gondolat, hogy míg Gyarmati Zsófia Erzsébet császárnét (vagy becenevén Sisit) alakítja, a pompás oszlopokkal díszített (a zenekari árok feletti bal oldali) páholy alatt táncol, ahol Sisi foglalt helyet rendszeres látogatásai alkalmával. Mindez még nagyobb rezonanciát kapott, hiszen a Magyar Nemzeti Balett ezzel ünnepelte az Operaház újranyitását, mintegy ötéves felújítást követően, a forradalom évfordulójának előestéjén. A nézőtér határozottan ragyogott a nemzeti büszkeségtől, szinte minden néző viselte a nemzeti színű, piros-fehér-zöld

kokárdát. (...) Nicholas Georgiadis eredeti díszleteit és jelmezeit mesterien reprodukálták a Nemzeti Balett műhelyeiben, és pont úgy festettek, mint a Covent Gardenben. És pár kivételtől eltekintve ez a kiváló táncosi teljesítményekről is elmondható. A *Mayerling* nagy társulatot kíván, ahol többféle szereposztás egy seregnyi nevesített alakot személyesít meg, és ez a társulat magabiztosan felelt meg a kihívásnak. Rudolf a legkiemelkedőbb, kétségkívül a balettrepertoár egyik legnehezebb férfi szerepe hat különböző balerinával táncolt nyolc pas de deux-jével, amelyek közül néhány MacMillan expresszionista duettjeinek legnagyobb fizikai kihívását jelenti. Balázi Gergő Ármin első ránézésre nem olyan alkat, akit ezzel a szereppel azonosítani szoktak (mint David Wall, Irek Mukhamedov vagy Johan Kobborg esetében), mivel kivételesen magas és nyúlánk, de – akárcsak Edward Watson néhány évvel ezelőtt – Balázi olyan hitelesen alakította a karaktert, hogy szinte tapintható volt. Útja az első felvonás dölyfös arroganciájától – ahol megalázza menyasszonyát, Stephanie hercegnőt (akit Lee Yourim alakít szívbemarkolóan) azáltal, hogy nyíltan flörtöl annak húgával, Lujzával (Kerényi Barbara) – egészen a szájalmas, kábítószér befolyása alatt álló emberi roncsig kiválóan jelenik meg, ráadásul alaposan ügyel a részletekre is. Felméry Lili hasonló drámai hatást ér el Vetsera Máriaként. (...) Balázi és Felméry szenvedélyes és frenetikus kettősei izzanak. (...) Elvárható, hogy Liszt Ferenc gazdag, romantikus melódiáinak gyűjteményét – John Lanchbery összeállításában és hangszerelésében – érzéssel és tisztelettel játssza a Magyar Állami Operaház Zenekara Medveczky Ádám vezényletével, és ez tökéletesen megvalósult. A zenekari árok mélyebb és szélesebb, mint volt, a felújítás pedig, úgy tűnik, javított az akusztikán. A *Mayerling* új színrevitele a Covid kihívásai és az Operaház felújításának szoros határideje ellenére jól sikerült, hű és magával ragadó az előadás, amit a figyelmes és büszke közönség elragadtatással fogadott.”

Graham Watts *(Backtrack, Egyesült Királyság)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

FARSANGI LAKODALOM

„A történet mindenekelőtt vicces, szellemes és szórakoztató. Mintha egy 30-as évekbeli filmvígjátékot látnánk, amiben nem is csalódunk. (...) Miksch Adrienn tragikomikus komolysággal és tartással,

de lírai szenvedéllyel és melegséggel énekl i Nagyasszonyt. Férje, Péter szerepében Szegedi Csaba sem kevésbé meggyőző a maga higgadtságával. Nagyon sok szép pillanat van a darabban, mint például a fiatalok, Zsuzsa és Kálmán szerelme. (...) *A rózsalovagra* emlékeztető melankólia és visszafogottság Meláth Andrea és Dobák Attila előadásában szép és megható. (...) A végén, amíg a karanténba kényszerült vendégek maradnak ünnepelni, a katona főbe lövi magát. Ez Almási-Tóth András slusszpoénja, aki mint az Operaház művészeti igazgatója és mindenre bevethető fegyvere 2018 óta, sok ritkaságot vitt már színre. Most épp Fügedi Balázssal, akinek az ízlésesen berendezett, hegyi hotelre emlékeztető Bauhaus-enteriőrje a forgószínpad segítségével ügyesen terasszá változik, valamint Kiss Márk nem annyira ízléses jelmezeivel elegáns, revüszerű estét rendezett.”

Rolf Fath *(Opera Lounge, Németország)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

AZ ÁRNYÉK NÉLKÜLI ASSZONY

„A Magyar Állami Operaház egy nyitott mennyezettel ellátott, kör alakú térben adja elő a művet, két oszlopból pedig alakok lépnek elő: például amikor Barak elbújik az egyik mögött, a másik oldalon azonnal a Császár lép elő... nagyon hatásos. (...) Szikora János produkciója egyáltalán nem követi a ma divatos örült rendezéseket. (...) A hang, ami a legnagyobb benyomást tette rám, és uralta a színpadot is, Komlósi Ildikóé volt. A félelmetes és lenyűgöző Dajkaként, egy elsőosztályú – és ugyanolyan hűséges – gonosz szereplőként kiélvezte minden énekelt sorát, minden aljas tettét. (...) És mindehhez egy hatalmas zenekar is társul. Csak csodálni lehet Stefan Soltész karmestert, aki agilis, világos olvasatát adta a zenének: minden szekció hallható volt, és jól illeszkedett az énekes részekhez. Soltész emberemlékezet óta az egyik legjobb előadását produkálta egy olyan műnek, ami nem csupán nehéz, de ha jól játsszák, nagyon is jó érzéssel tölti el a hallgatót.”

Eduardo Benarroch *(Pro Ópera, Mexikó)*

Felméry Lili és Liszt Ferenc

„*Az árnyék nélküli asszony* jól sikerült felújításának négy főszerepét, a Császárt, Császárnét, Barakot és Barak feleségét az Operaház legjobbjai adták elő, akik már 2014-ben is énekeltek. A Császárné szerepében Sümegi Eszter mind hangilag, mind színészi játékban képes

volt még mindig megigézni a közönséget. Hangja a középső regiszterben még teltebb lett, ennek, valamint bámulatos technikájának köszönhetően az első felvonás magas D-jét és a második felvonás magas Desz hangját erőlködés nélkül, továbbra is minden gond nélkül elérte. Bársonyos hangszínével képes volt a fortéknál is mindenféle éles hangot elkerülni. (...) Császárként Kovácsházi István jó hőstenorja sem vesztett semmit a fényéből a nyolc évvel ezelőtti bemutató óta. (...) Rálik Szilvia, aki már Salome, Elektra, Norma, Abigél és Turandot szerepében is jól teljesített, ennek az operának a leghosszabb szólamát is mesterien formálta meg. (...) Komlósi Ildikó a magas hangoknál is magabiztos mezzoszopránjával alakította a Dajkát. (...) A mizantropikus, mefisztói jegyeket hordozó szerepben olyan hatásos volt, hogy a közönség rengeteg „Bravó”-val jutalmazta az előadás végén.”

Harald Lacina *(Der neue Merker, Ausztria)*

MEFISTOFELE

„Létay Kiss Gabriella kiemelkedő volt egy olyan szerepben, ami nagy drámai erőt, szenvedést, hitelességet és mélyreható kifejezőerőt követel. A tenor Sung Kyu Park hangja meggyőző volt, főként a mindig veszélyes magas regiszterben. A főszerep dilemma elé állítja az énekes színészt: túlozzunk-e, vagy maradjunk hitelesek? Az uruguayi Erwin Schrott elegánsan alakította a mindentudó ördögöt, hosszú bőrkabátban sétált a színpadon, ami azért nem újdonság, sok ilyet láttunk. A hangja nagyszerű volt, tele színezettel, könnyedén áradt, mintha csak egy rokonszenves csirkefogó lett volna. (...) Az akusztika kiváló, és jól megfelelt a Boito által komponált óriási zenekari hangzásnak. Antonello Allemandi hibátlan technikával, tökéletesen követte a partitúrát, ami hibátlanul szólt, így ezt a nagyszerű művet újra felfedezhette a közönség, amely megtöltötte a színházat.”

Eduardo Benarroch *(Ópera Actual, Spanyolország)*

„Arrigo Boito meg akarta adni azt, ami az ördögnek jár, amikor a *Mefistofele* központi alakjává tette meg. Azonban a Magyar Állami Operaházban Kovalik Balázs pazar kiállításában a sátánnak nemcsak Istennel kell megívnia, hanem néha a nézők kegyeiert is. Hogy miért? Kovalik és alkotótársai színpadi varázslata néha azzal fenyeget, hogy elhomályosítja a főszereplőket. De jó értelemben. (...) A dohányosok rágyújtanak, ha idegesek, és így tett Rubén

Amoretti is, az est Mefistofeléje. Folyamatosan. Ám mint kiderült, ez csak egy volt az ördög rossz szokásai közül, és nem az idegei játszottak vele, de nem félt attól sem, hogy nem tudja keresztülvinni az akaratát. Ez egy olyan basszusszerep, amiben igazán megmutathatja magát egy énekes, és Amoretti félelmetes hangterjedelemmel és -erővel tette ezt, miközben sokszínű is volt.

Vészjőslő hangja az „Ecco il mondo” áriában nagyon jól tükrözte az ördög megvetését az emberiség iránt, és ez lenyűgöző képességgel változott szinte buffóvá a Mártával való könnyed és légies flörtölési jelenetben. (...) Létay Kiss Gabriella ragyogó Margit volt. Az egyszerű lány, akit Faust elcsábít, bünei ellenére megváltást nyer. Kár, hogy Boito kevés lehetőséget ad, hogy a szerep kibontakozzon, mert [Létay] Kiss hangterjedelme és ereje sokkal többre lenne képes. A „L'altra notte” című áriát, amivel örülési jelenete kezdődik, olyan drámai intenzitással és áradó érzelmi töltettel adta elő, hogy az este egyik zenei csúcspontjává vált.”

George Jahn *(Bachtrack, Egyesült Királyság)*

KERESZTKANTÁTÁK

„Úgy tűnik, az utóbbi években divatossá vált az oratóriumok, vagyis szakrális operák és más szakrális művek – mint például a bécsi Volksoperben a *Német Requiem* – szcenírozott megjelenítése. A Magyar Állami Operaház Zenekarát Halász Péter lendületesen vezényelte. A táncjeleneteket a Forte Társulat tagjai kifejezően, akrobatikus elemekkel tarkítva adták elő.”

Harald Lacina *(Der neue Merker, Ausztria)*

PARSIFAL

„Bűn, empátia, megváltás. Csak három az ezernyi téma és jelkép közül, ami áthatja a *Parsifalt*. Ehhez jön további tucatnyi elem, többek között a Grál, a dárda, a szüziesség, a szexuális csábítás. Hogyan tegyünk rendet köztük? Wagner librettója több kérdést vet fel, mint amennyit megválaszol, tele van ellentmondással, elnyújtott elbeszélésekkel és a karaktereket illető, következetlen motivációkkal. A Magyar Állami Operaház új produkciójában Almási-Tóth András rendező bátran megoldja a kérdést. Az utolsó jelenet előtt, amikor hősünk a Grál-kastélyba megy, hogy elvégezze az utolsó, megváltó szertartást, Almási-Tóth és a videótervező Juhász András tucatnyi fogalmat kifejező szót vetít egy hosszú, téglalap alakú alagútra, amik egyre gyorsabban

száгуldanak. (...) Ahogy a fogalmak áradata betölti az egész teret, rájövünk, nem is kellett megérteni őket – ha átadjuk érzéseinket Wagner felemelő zenéjének, rájövünk, hogy az érzelmeink, de legfőképp az empátiánk mindent elmond. Ezt a zenét Kocsár Balázs és a Magyar Állami Operaház Zenekara kiválóan játszotta. Leginkább az volt lenyűgöző, ahogyan a változó tempók és a dinamika, az emelkedések és ereszkedések, a gyorsulás és lassulás, valamint a magával ragadó hangzás végig pontos volt.

Nem is az egyes hangszerek, mint inkább az egység volt diadalmas, az összhangzás minden pillanatban nagyon kielégítő volt. A nemrég felújított Operaház csodás hely arra, hogy Wagnert hallgassunk. Hogy Bayreuth-szerű akusztikai élményben legyen részünk, a zenekari hangzást a mozgatható zenekari árok is segíti. Nem kevésbé fontos, hogy az ülések nagyon kényelmesek lettek, hogy még a hátfájósaknak is csak egy pillanat legyen ötórányi Wagner. A zsöllye új kialakítása egy elképesztő pillanatra is lehetőséget adott: az első felvonást záró Grál-jelenetben a férfikar a járásokban jelent meg, így a hang körülölelt bennünket. A kórus egyébként az egész előadás alatt kiváló volt, de erre a pillanatra biztosan emlékezni fogunk. (...) Sebastian Hannak díszletei általában kellemesek, jól befogadhatók voltak. Főként a Viráglányok jelenete volt kiváló. Szemerédy Károly Klingsorja mesekönyvekbe illő, gonosan nevető varázslóként jelent meg, kastélya pedig egy magyar palota kertjének ügyesen megépített ábrázolása volt hatalmas fákkal. Ezeken jobbra meztelen táncosok foglaltak helyet, hogy az Édenkert és annak elvesztése is hozzáadódikjék a történetmeséléshez. (...) A hangi alakítások általában erősek voltak. Szántó Andrea eleven Kundry, Kálmándy Mihály meggyötört Amfortas, RácZ István komoly, tekintélyt parancsoló Titurel volt. (...) Ha úgy lépünk ki egy operaházból több mint ötórányi *Parsifal* után, hogy azt érezzük, nem is volt olyan hosszú, valamint biztosan jól csináltak. Visszatérek.”

David Karlin *(Bachtrack, Egyesült Királyság)*

„A magyar szereplőgárda meggyőző: a német előadásmód és frazeálás is tökéletes volt. Magabiztos hőstenorjával Kovácsházi István ismét bizonyított Parsifalként, korai évei lírai hangszíne előnyére vált. (...) Szántó Andrea lenyűgöző Kundry volt egyenletes mezzoszoprán hanggal, a mély A-kig terjedő altra jellemző kvalitásokkal. Fémcs csengésű hangszínével észrevehető erőlködés nélkül uralja az érzelmek teljes palettáját az erotikus-csábító hangoktól az extatikus dühkitörésekig. Kálmándy

Mihály sötét, kellemesen érdes, dinamikus baritonnal és kifejező előadásmóddal keltette életre Amfortas megható szerepét, míg Titurelként RácZ István éjfekete, markáns basszussal és szilárd hangfekvéssel valószerűen közvetítette a síri hangot. Szemerédy Károlyból talán hiányzott Klingsor cinikus éle, de élénk baritonjával hiteles alakítást nyújtott.”

Wolfgang Kutschbach *(Das Opernglas, Németország)*

KORLÁTOK NÉLKÜL / PAQUITA-SZVIT

„A Magyar Állami Operaház balett-társulatának új háromrészes műsora, ami kifejező módon a *Korlátok nélkül* címet kapta, tartalmaz táncestet ígért. (...) A sok és sokféle variációból álló *Paquita-szvit*ből Solymosi Tamás balettigazgató Mirzoyan Albert koreográfus-balettmeister és Prokofieva Irina balettmeister segítségével a legalkalmasabbakat válogatta ki táncosai számára. (...) Aliya Tanykpayeva principál mesteri egyensúlyt talált a magasztosság és a dinamizmus között, végig megőrizve elegáns tartását. Adagióját úgy tálalta, mintha apró drágaságokat kínálna, majd pár pillanat múlva merész piruettssorozatba kezdett. A jó ugrásokra kész Timofeev Dmitry tökéletes partnernek bizonyult. Férfias önbizalma nyugalmat és magabiztosságot árasztott. Amint színpadra lépett, a kartáncosok sorai tökéletes összhangba kerültek. A pas de trois-ban Felméry Lili könnyedén táncolt és egyensúlyozott, míg Balaban Cristina tökéletes grand jetékkal lebegett végig szólóján. Különösen lenyűgözött az a túéles pontosság, amivel Rónai András a hasonlóan lenyűgöző ugrásaiból földet ért. (...) Rományi Nóra jelmezterveit ízlés és kifinomult elegancia jellemezte, de mindenek felett: a tütük. Oleg Molchanov díszlettervező pazar vörös kárpitjaival, csillárjaival és kandelábereivel gyönyörűen berendezte a színpadot. (...) A rövid darab [*A tökéletesség szédítő ereje*] pergő, és technikailag sokat követel, szembeállítva a klasszikus rendet a klasszikus szabályokra irányuló szemtelen támadással. Talán a szabályok megszegése volt az, amit a táncosok leginkább élveztek. Földi Lea, Furuhasi-Huber Inés és Yuki Wakabayashi a macskaszerű hajlékonyság és a lendületes hév között csapongtak, néha pedig úgy hullámoztak karjukkal, mintha elő akartak volna varázsolni valamit lime-színű, kerek tütüjük (Stephen Galloway jelmezei) mögül. Az élénk rózsaszín nadrágba és topba öltöztetett Morimoto Ryosuke és Guerra Yago erőteljes előadása érett volt, pont a megfelelő mennyiségű pimaszsággal

fűszerezve. Akinek a balett világa új, az *Etűdök* ideális bevezetés a tánc világába. A nézőnek negyven perc alatt megmutatja az alapgyakorlatokat a korlátnál, a haladó színpadi lépés- és ugráskombinációkat, valamint a szilfidek romantikáját. (...) A darab hódolat a szépség és tökéletesség előtt, közben viszont könnyörtelen is, mert minden apró hibát, tökéletlenséget és aszinkronitást megmutat. Láttam már elsőrangú táncosokat elbizonytalanodni az *Etűdök*ben – és itt is számítottam hasonlóra. A budapesti társulat azonban megfosztott ettől az elvárásomtól, és meglepően erős, tökéletesen összehangolt produkciót mutatott be. Elismerésem!” **Ilona Landgraf** *(Landgraf on Dance, Németország)*

„Solymosi Tamás, Mirzoyan Albert és Prokofieva Irina adaptációjában és betanításában számos nehéz variációt láthattunk. A csodás Operaházban Oleg Molchanov ragyogó díszletei és Rományi Nóra előkelő jelmezei kifejezetten jól érvényesültek. A férfi táncosok erőteljes ugrásokat mutattak be, a női táncosok kecses spicctáncal nyűgöztek le. Főként Melnik Tatiana és Balázsi Gergő Ármin eleganciája érdemel említést, valamint Balaban Cristina, Felméry Lili és Morymoto Ryosuke pas de trois-ja. Sikert aratott még Kosyreva Diana (spanyol variáció), Nakamura Junnosuke (Auber-variáció), Barbaglia Matilde (Armida-variáció), Rónai András (Talizmán-variáció) és Sharipova Elena (Trilby-variáció). A Magyar Nemzeti Balettintézet növendékei is aranyosak voltak.” **Ira Werbowsky** *(Der neue Merker, Ausztria)*

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

„Seregi László halálának 10. évfordulóján a darab visszatért a repertoárra a nemrég felújított Magyar Állami Operaházban. A szombat esti előadáson számos debütálásnak örvendhettünk, a közönség erőteljes tapssal fejezte ki elismerését a nagyszerű társulat hatásos előadásáért. Elsősorban Melnik Tatiana volt megnyerő a tinilány Júlia, valamint Rónai András a férfias Rómeó szerepében. Kifejezőkészségük mélyen szerelmes párt mutatott. Mellettük a tánckarból Sardella Francesco gondtalan Mercutióként és Scrivener Louis mint hirtelen haragú ellenlábasa, Tybalt aratott sikert – és mindketten először alakították ezeket a szerepeket. Solymosi Tamás balettigazgató ismét lehetőséget teremtett, hogy a fiatal táncosok főszerepben tündökölhessenek.”

Ira Werbowsky *(Der neue Merker, Ausztria)*

AZ ÁLARCOSBÁL

„Európai utunk utolsó estéjét Budapest csodálatos operaházában, a Magyar Állami Operaház Verdi: *Az álarcosbál* minden igényt kielégítő előadásán töltöttük. Eredeti, olasz nyelven énekelték, de mivel volt magyar és angol felirat is, könnyű volt követni a cselekményt. A hangzás mennyei volt, kiváló csúcspontja a körutazásunknak.”

Brad Hathaway *(High on Adventure, USA)*

DON CARLOS

„Leonardo Sini szokatlanul könnyed és furge olvasatát adja a *Don Carlos*nak, és a partitúra komor színezete is kevésbé komor, mint ahogyan megszokhattuk. Mindez összhangban volt Volker Thiele vakítóan fehér díszletével. A sötétség azonban nagyon is jelen volt Gabriele Rupprecht jelmezeiben, amelyek valahol a barokk és a modern között voltak, a Főinkvizítor kutyafejű csatlósai pedig szinte fetisiszta, testhezálló ruhákban. Frank Hilbrich produkciója, ami lenyűgözően nagy erőket vonultat fel az összehangolt jelenetekben, grafikusan és szinte már tolakodóan fogalmazta meg a lényegét. (...) Ádám Zsuzsanna őszinte és megható Elisabettaként kellő amplitúdóval énekelt. Bár Gál Erika inkább lírai, mint drámai mezzoszoprán, félelmetes meggyőződéssel és jó érzékkel vetette bele magát Eboli szerepébe.”

Yehuda Shapiro *(Opera, Egyesült Királyság)*

A NYUGAT LÁNYA

„Bár a librettó néhány elemét ki kellett hagyni, a közönség, az énekesek szoros viszonya jól érezhető volt. (...) Amint a várva várt belépőjében megjelent az első felvonásban, Boross Csilla megalapozta Minnie karakterét – a buta viselkedést nem tűrő, de együttérző valakiét, aki a felszín alatt azért sebezhető –, és az egész opera alatt tökéletes értelmet adott neki, amiben a szöveg és az énekelt dallam segítette. Erős, tiszta hangja volt, a magas hangok bizonyították a beléjük fektetett energiát.”

Yehuda Shapiro *(Opera, Egyesült Királyság)*

AZ ÁLRUHÁS KERTÉSZLÁNY

„A budapesti Eiffel Műhelyházban a Magyar Állami Operaház és a San Diegó-i Opera Neo különleges együttműködés keretében ötletes színrevitelben mutatta be a

gazdag zenei világú *Az álsruhás kertészlányt*. A produkciót a Magyar Állami Operaház részéről Almási-Tóth András rendező és az Opera Neo művészeti vezetője, Kozma Péter közösen dolgozták ki, utóbbi karmesterként is közreműködött. (...) Almási-Tóth produkciója szerint – legalábbis ahogy én értelmezem – a szerelem soha nem szimplán fekete-fehér, és a szerelmesek folyamatosan áthárítják egymásra vágyaikat és elképzeléseiket. Az Eiffel Műhelyház tágas black box – átvitt és szó szerinti jelentésében is fekete – színháztermében Márton Richárd jelmeztervező egyszerű fehérbe öltöztette a szereplőket, míg a színpadot három hatalmas, szexuális szuggesztív virágszirom díszítette. A szereplők a kezük ügyébe eső ecsetekkel különféle élénk színekkel folyamatosan befestették társaikat – és a szuggesztív fehér szobrokat is. Természetesen mindez csak a felszíni megjelenést változtatja meg. Mozart szereplői mélyebb pszichológiai metamorfózisra tesznek kísérletet. Ebben segít a zene, és ez a korai Mozart-partitúra tele van ragyogó áriákkal, amelyek talán többet is magyaráznak el egy-egy szereplő érzelmeiről, mint amennyit a türelmes közönségnek tudnia kell. (...) Örömmel jelenthetem, hogy egy sor kiváló énekest toboroztak, hogy megvalósítsák mindazon hangi követelményeket, amit Mozart írt a karaktereknek.

A török–amerikai énekes, Öznur Tülüoglu elképesztő erővel használta fényes, drámai szopránját, hogy közvetítse Sandrina, vagyis a cím sugallta közönséges kertésznek öltözött nemes hölgy, Violante széles érzelmi skáláját. Arminda szerepében, akiért a librettó több férfija is harcol, jó választás volt a magyar szoprán, Brassói-Jőrös Andrea, aki magabiztosan fénylett a díszítésekben. Brindás Boglárka, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem frissen végzett szopránja lenyűgözően hitelessé tette Serpettát, a meglepő érzelmi mélységgel felruházott szolgáltót. (...) Kozma csúcsmódban vezényelte a fegyelmezett, kifejezően játszó zenekart; érzékenységgel és érzékkel formálta meg Mozart meglepően kifinomult partitúráját, amit egy elsőrangú *Don Giovanni*-produkciótól várhatnánk el. Almási-Tóth annyira élénk játékot diktált, amennyire ez az áriákkal teli opera buffa engedte, a színrevitel pedig sokkal kreatívabb megoldásokkal töltötte meg a rideg, L-alakú színpadot, mint amennyire a terem első láttán elképzeltem.”

Ken Herman *(San Diego Story, USA)*

„Az Opera Neo a Magyar Állami Operaházzal együttműködésben kiválóan megmutatta a Bread

& Salt [rendezvényközpont] zenei lehetőségeit. Kiváló szereposztást állítottak ki, a főszerepben Öznur Tülüoglu szopránnal a nemes hölgy, Violante szerepében, akit szerelmese, Belfiore gróf megsebzett és magára hagyott, és most Sandrina néven kertészként készül a bosszúra. Mozart zenéje jól tükrözi a szerepcseréket az arisztokrata és a szolgáló között, ami stílusbeli sokszínűséget és jó színészetet is megkíván. Tülüoglu elragadó hangja soha nem lankadt. Lenyűgöző színpadi jelenlétét nehezítette Lázár Eszter hand jive stílusú koreográfiája és Almási-Tóth András rendező koncepciója, ami Violantét vámpírként kezelte. Az egészet könnyedén teljesítette. Szelezcki Artúr ragyogó tenor. (...) Brindás Boglárka elbűvölő Serpetta, aki a későbbi pimasz mozarti szolgálk (mint Despina) prototípusa. Szólamai káprázatosak voltak, az utolsó áriájában feltörő magas hangok zseniálisan szóltak. (...) A Kozma Péter által dirigált zenekarban korabeli kürtök, trombiták és timpanik is voltak. A vonósok és a fúvósók hősiezen harcoltak a Bread & Salt fojtogató párájával, és néha el is vesztek.”

Christian Hertzog *(San Diego Tribune, USA)*

TOSCA

„Amint az előtérbe lépünk, szürke egyenruhás, tányérsapkás katonák fogadnak, akik egy diktatórikus rendőrállamra emlékeztetnek, és ezáltal felkészítenek minket Giacomo Puccini *Toscájának* új produkciójára. (...) A díszletterveket jegyző Lisztopád Krisztina a terror éveinek nyomasztó hangulatát reflektorokkal és hangbejátszásokkal fokozta, a második felvonásbéli kínzókamrát a háttérben található tankban alakította ki. A jelmezek a megváltozott érához illeszkedtek, így Tosca, a díva igazi mindennapi nővé alakult át. (...) Ádám Zsuzsanna most debütált a címszerepben. (...) Telt, lágy színezetű szopránja kivirágzott a magas regiszterekben. (...) Kálmán Péter brutális, cinikus és durva Scarpiát alakított. Erőteljes, biztos vezetésű baritonjával és tiszta olasz artikulációjával a Tosca/Scarpia-jelenetek igazi csúcsponttá váltak. (...) A karmesteri pultnál álló Kesselyák Gergely mindent megtett, hogy az évtizedek alatt rarakódott előadói szokásoktól mentesen közvetítse a partitúrát. A mindig lenyűgöző Te Deumot a Csiki Gábor által kiválóan betanított énekkar a nézőtér legfelső szintjéről tette még hatásosabbá.”

Wolfgang Kutschbach *(Das Opernglas, Németország)*

HOFFMANN MESÉI

„Személy szerint a *Hoffmann meséi* az egyik kedvenc operám. Két hónappal ezelőtt szerencsém volt látni a budapesti Operaház színpadán, egy semmivel sem kevésbé tökéletes produkcióban, Alain Guingal vezényletével. Nehéz összehasonlítani ugyanannak az operának a megtekintését az elképesztően csodálatos Magyar Állami Operaházban és egy modern teremben, bármennyire is elegáns az operaház a tel-avivi Shaul Hamelech Boulevardon. Mégsem a színrevitelből vagy a helyszínből fakad a csalódottságom az Izraeli Operaház múlt héten bemutatott produkciójával kapcsolatban. (...) Van valami emberfeletti az olyan drámái koloratúrszopránokban, mint Kolonits Klára, aki Budapesten négy szerepet formált meg (Stellát is beleértve), és mindegyikben megvalósítja a tökéletességet.”

Amit Slonim *(Walla, Izrael)*

A MAKRANCOS KATA

„A dinamikus zene Goldmark Károlytól származik Hidas Frigyes átdolgozásában, és olyan, mintha kifejezetten ehhez a cselekményes baletthez komponálták volna. Seregi Lászlónak ismét csodálatosan sikerült a történeéseket a tánc nyelvére átültetni. A két főszereplő páros emelésekben gazdag klasszikus balettje mellett néptáncos elemeket is láthatunk, ami jó színezetet kölcsönöz a gyors tempójú tömegjelenetek forgatagának. (...) Petruchio szerepében a sármos és kellően macsó Leblanc Gergely elnyeri a makracos Kata szívét – a szerelem végül legyőzi Carulla Leon Jessica meggyőzően alakított ellenállását. A két táncos nagyon jól egymásra van hangolódva, és drámai érzelmeket közvetítenek egészen a happy endig.

Ira Werbowsky *(Der neue Merker, Ausztria)*

DIDO ÉS AENEAS

„Az Eiffel Műhelyház Bánffy Miklós termében bemutatott produkció jó példa arra, hogyan tud a Magyar Állami Operaház bensőségesebb keretek között dolgozni, amikor fiatalabb generációkat kíván az opera világába bevezetni – és Barta Dóra rendezői koncepciója egyfajta főhajtás is az egy leányiskola számára komponált mű történeti háttere előtt. Ennek ellenére ez a *Dido* nem volt sem ad hoc, sem »iskolás«. Magas színvonalon kiállított produkció, stílusos

zenei megvalósítás, szuper éneklés tanúi voltunk. A középpontban a Didót alakító, lenyűgöző Balogh Eszter, a 2019-es londoni Händel Énekverseny győztese állt. Hangja teljes terjedelmében mélyen megható, csodálatosan szabad, koncentrált és ragyogó. Kiválóan testesítette meg az operairódalom egyik legikonikusabb alakját. Mellette Belinda szerepében Brassói-Jőrös Andrea ígéretesnek látszott, rugalmas, kellemes mezzoszopránjával és megérintő színpadi jelenlétével. Ezidáig leginkább a budapesti OPERÁ-ban volt hallható, de nagyobb ismertségre is számot tarthat. Megbízható Aeneas volt az amerikai-magyar bariton, Najbauer Lóránt, akinek a karrierje az Atlanti-óceán mindkét partján alakul. Miután a produkció a tizenéves közönség számára készült, a rendező nem köntörfalazott, amikor a szerelmi történetre került sor. A Barta által koreografált és a Magyar Táncművészeti Egyetem hallgatói által lenyűgöző módon, kifejező gesztusokkal előadott táncbetétek érzékiségtől fűtöttek voltak. A zenei vezető, Bartal László vezetésével a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara csodálatosan korhű, Purcell zenéjének tempójához és hangzásvilágához méltó előadást mutatott be. Az angol szövegmondás dicséretes volt, és a 18 év alattiak (akik szép számban voltak a nézőtéren) lelkes fogadtatása igazi bizonyítéka volt, hogy semmi nem változott az évszázadok során, amikor a viszonzatlan szerelem fájdalmáról van szó.”

Ashutosh Khandekar *(Opera Now, Egyesült Királyság)*

BÁNK BÁN

„Vidnyánszky Attila rendezésében shakespeare-i elemeknek is helyet ad, és több néma szereplőt is felvonultat, például a kislányt a darab végén, aki magyarországi Szent Erzsébetet jelképezi – Gertrudis egyik gyermekét, akit az operarajongók leginkább mint Tannhäuser kedvesét ismerhetik. (...) Ezek az éteri figurák is jól tükrözik az egyre erősödő atmoszférájú zenét, amely egyre erősebb magyar vonásokat mutat, ahogy haladunk előre. A felkavaró tenor-bariton duettek olasz hatást mutathatnak, de a vontatott nyitány verbunkos elemei már előrevetítik a később megjelenő magyar színt – a zenekarban borongós hangszínű cimbalom is játszik, és van kórus-interpolációval tarkított csárdás. A lendület alább hagy a népi ihletettségtű harmadik felvonásban, de rendkívül eredeti zene kíséri, amit Cser Ádám karmester lenyűgözően kelt életre. A címszerep-

ben László Boldizsár hőstenori kvalitásokat mutatott, a második felvonás eleji hazafias áriáját pedig nagy taps fogadta. Rőser Orsolya Hajnalka szoprán jó színezetet adott Melinda szerepének, az örülési jelenetében a lágy, magas regiszterekben szóló hangok kihívásait is jól teljesítette. Gál Erikát dölyfös mezzója markáns Gertrudisszá tette, Boncsér Gergely Ottóját bűgő tenorja (igen magas hangokkal) miatt kellemes volt hallgatni, a karakter minden kellemetlensége ellenére. A lázadó Petur bán szerepét Kálmándy Mihály megfelelően zord basszbaritonnal formálta meg, és a kisebb szerepeket, mint II. Endrét (Geiger Lajos), Tiborcot (Szegedi Csaba) és a cselszövő Biberachot (Cseh Antal) is egyaránt erős alakítás jellemezte.”

John Allison *(Opera, Egyesült Királyság)*

John Allison

„A semleges díszlet része egy doboz, amely különféle rétegeket tud egyszerre megjeleníteni (ünnepi jelenetek, erőszak), valamint néhány szimbolikus jel (a később vérrel borított fehér vászon, a gazdag arisztokrácia emblematikus szarvasa, nyíl, egyszerre történelmi és kortás, a helyzetet és a cselekményt is mutató útjelző táblák), a jelmezek mind a középkort, mind a nagyon tág „utókort” is megidézik. (...) Vidnyánszky Attila rendezésében még inkább kiemeli az univerzális értelmezést. (...) László Boldizsár és Rőser Orsolya Hajnalka pazar hangszíneket és árnyalatokat felvonultató, remek Bánk-Melinda párost alkot (ritka finomság Melinda magas D-je az öngyilkosságát megelőző áriában). Ugyanez a kiválóság igaz Szegedi Csaba baritonra is. (...) A hatékony és figyelmes Cser Ádám a legjobbat hozza ki az OPERA Énekből és Zenekarból. Az előbbi igen sokszínuen mutatkozik meg (a kóristák kommentálnak, dicsérnek, imádkoznak). Utóbbi pedig váltakozva folyékony és áttetsző, majd masszívabb, a szólisták játékán keresztül formázza a hangzást, és folyamatos, szép jelenléte mellett meghagyja a beszédet és szöveget az énekeseknek. Az együttes hozzájárul a külföldön ritkán hallott, de a műfajokat szépen ötvöző zenei anyag kiemeléséhez.

Anne Ibos-Augé *(Diapason, Franciaország)*

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

Anne Ibos-Augé

megjelenésben, a felsőruházat ferde, szokatlan szabásai is passzolnak egymáshoz. Wotan és Fricka vakító fehérben tündökölnek rokokó frizurával, a walkürok rövidre vágott pónifrizurával és színes, szűk szabású, aerodinamikus ruhában vannak. Az átlátszó vásznakat folyamatosan leengedik, megváltoztatva így a színpadi teret. A rendező a cselekmény egyes részeit több szinten meséli el, beleértve az énekelt visszaemlékezéseket, például Siegmund életútját. Valhallát két magas, tágas forgószék jelzi. A walkürok szellemesen és a zenéhez híven lovagolnak be, a férfi tánckar pedig koreográfiailag jól reprezentálja a lovakat. Zeneileg Kocsár Balázs karmester mindent kézben tart. Nagyon figyelmesen támogatja a többségében magyar énekesekből álló együttest, visszafogva a tempót és a hangerőt a közérthetőség érdekében. Jól kihasználja a mozgásterét. Emlékezetesen használja ki szabadságát. Úgyesen kormányoz a csúcspontok felé, harmonikusan áradó zenét épít fel, de igazi fortissimót is képes kihozni a zenekarból. (...) Az istenek közötti házassági civódás az est fénypontja a Gál Erika alakította Frickával. Kiegyensúlyozottan, jól érthetően és egyre nagyobb magasságokra képesen egy harcias, megalázott feleséget alakít. Rálik Szilvia könnyeden és erőteljesen formálja Brünnhilde igényes szerepét a végsőkig. A merész walkürkiáltásokat erősen, élesség nélkül énekli ki minden lágéban.”

Dr. Helmut Pitsch *(Opera-Online, Németország)*

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

Helmut Pitsch

is tiszta mezzóval. Bizonyos fokig bájosan nőies visszafogottsággal hangsúlyozza nézőpontja helyességét is, így azok annál intenzívebben hatnak Wotanra. (...) Kocsár Balázs biztos, Wagnerhez szokott kézzel vezényelte a Magyar Állami Operaház Zenekarát. A zenészek csúcsumában játszottak. Újra és újra lenyűgöztek a fúvósok, de a vonósok intenzív jelenléte is folyamatosan érezhető volt. Rádásul mindig jó volt az együttműködés az árok és a színpad között.”

Dr. Klaus Billand *(Opernmagazin, Németország / Der neue Merker, Ausztria)*

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

„Ami ebben a *Siegfried*ben különösen szembeötlő, az a poézis, amellyel az alkotók többször is érzelmileg pozitívan töltik fel a jeleneteket, ezzel is kiemelve a tetralógia második estjének oly sokszor scherzóként emlegetett szerepét. Egyrészt érdekes Venekei Marianna változatos színekben pompázó mitikus lények által előadott koreográfiája, és ezek a táncos-akrobatikus alakok mindig akkor válnak aktívvá – persze videófelvevételekkel kissé elhomályosított függönyök mögött –, amikor a színpadon romantikussá válik a helyzet, főként amikor Siegfried és Brünnhilde egymásra talál a fináléban. Másrészt azonban a Siegfriedet alakító énekes, Nyári Zoltán is meghatározó szerepet játszott ebben a poézisben – és ezt nagyon is hangsúlyoznunk kell. Az az energia, amit kompromisszumok nélkül egészen a Brünnhildével énekelt fináléig hozott a címszerepben, ahogy beleérzően, lebilincselő arckifejezéssel alakította mindhárom felvonáson keresztül, valami egészen különleges volt, így az izgalom egy percre se hagyott alább egész este.”

Dr. Klaus Billand *(Opernmagazin, Németország / Der neue Merker, Ausztria)*

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

„A vezérmotívumokra épülő wagneri zenéhez a KEDD Vizuális Műhely tervezte a vetítéseket. A rendezői koncepcióhoz illeszkedő animációkkal a cél az volt, hogy ne csak a fiatalabb, más nézői élményhez szokott publikumot, hanem az idősebb generációt is meggyőzzék arról, tegye félre maradi elképzelését, minek hogyan kellene lennie, és izgalommal telve, érdeklődéssel nyisson új megközelítések felé. (...) Mindenekfelett Rálik Szilvia hangját és előadását kell hangsúlyoznunk Brünnhilde szerepében. Életemben talán 70 különböző Brünnhildét is láttam már, de egy sem közelíti meg ezt a kivételes művészt. Minden frázis élvezet. (...) Kovácsházi István nemes hőstenorjával méltó Siegfried mellette. (...) Hibátlan dikcióval, erőlködés nélkül mássza meg a harmadik felvonás rettegett magas-

ságait. (...) Gábor Géza (...) démoni, átható hanggal testesítette meg Hagent. Apját, Alberichet a magyar bariton, Kelemen Zoltán (...) tiszta kiejtéssel, tökéletes szövegmondással alakítja, különösen abban a jelenetben, amikor megpróbálja a fiát manipulálni. Említésre méltó még a Waltrautét játszó Szántó Andrea, akire jól formált mezzo hang és kifejező játék jellemző. (...) Mint mindig, az Énekkar betanítása tökéletes volt Csiki Gábor irányítása alatt. (...) Kocsár Balázs főzeneigazgató körütekintően vezényelte a Magyar Állami Operaház Zenekarát, és így sok megható zenei pillanat valósult meg az árokban, és terjedt tovább a felújított Operaház fantasztikus akusztikájában. (...) A közönség minden közreműködőt frenetikus tapssal jutalmazott, ami Rálik Szilviánál tomboló orkánná szélesedett sok Brava! kiáltással. Ha olyan kiváló énekest szeretnénk látni, akinek a hírneve egy nap még a Bécsi Állami Operáig is elér majd, mindenképpen megéri ideutazni és megtekinteni őt.”

Harald Lacina *(Der neue Merker, Ausztria)*

Harald Lacina a Magyar Állami Operaházban

„Az akusztika jobb, mint néhány éve, a csodálatos díszítések megújultak, minden csak úgy ragyog. A nézőtéri székek száma 1200-ról 1000-re csökkent, de úgy, hogy a legtöbb helyről jobban látni és hallani, és – főként a fiatalok számára – állóhelyek is létesültek. (...) Az egész már *A Rajna kincsé*vel elkezdődött, ami a kapitalizmus valódi kritikája volt: olyan nagyvállalatok védjegyeit láthattuk, amik Budapesten is megjelentek a helyi bevásárlóközpontoktól a luxusmárkák üzleteiig. Szinte vizuális orgia jött létre, de valahogy mégis pozitív értelemben. Volt benne valami könnyedség, ami aztán jelentésében kicsit illusztratívabbá vált *A walkür* és a *Siegfried* esetében, *Az istenek alkonya* pedig egy fényekkel, virtuális világokkal kiegészített összművészeti alkotás. Több túllfüggönyön vetítenek, a fináléban a világ pusztulása igazi tűzélmény, ami nagyon tetszett. Alapjaiban egy könnyed *Ring*ről van szó, ami nem akar túl sokat mondani, de azért mégis hozzátesz a műhöz, például akkor, amikor a gyászindulónál a hős Siegfried tényleg búcsút vesz Brünnhildétől. Ez a jelenet igen szépen van megrendezve, és a záróképet is nagyon hatásosnak találtam: a pusztuláskor látjuk kiönteni a Rajnát, aminek van egy kis utópikus hangulata. Van egy, a paradicsomra emlékeztető kép, Ádámot és Évát látjuk egy virtuális édenkertben, de összességében ez egy

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

olyan produkció, ami nem akar mindent a feje tetejére állítani, és Wagnert, valamint a kulcsmondanivalókat nagyon is komolyan veszi. (...) Zeneileg is kiváló az együttes teljesítménye, mindenekelőtt Kovácsházi Istvánt kell említeni Siegfried szerepében. (...) Mindenki a legjobbat hozza ki magából, akárcsak Kocsár Balázs karmester, aki magyaros, erőteljes, ritmikus Wagnert dirigál. Ez igen szívbe markoló, de az agyra is hatással van. (...) Izgalmasnak taláлом a kínálatot. Az csak előítélet lehet, hogy csak a nagy műveket, nemzeti operákat játsszák, amit egyébként a diákok ingyen nézhetnek meg. (...) Találkozhatunk új zeneművekkel, olyan rendezőkkel, mint Calixto Bieito, fesztivállal, zsidó zenével, elfeledett zeneszerzőkkel, vagys abszolút izgalmas Ház nagyon jó műsorkínálattal.”

Jörn Florian Fuchs *(Deutschlandfunk, Németország)*

Jörn Florian Fuchs a Magyar Állami Operaházban

„Szerencsére ebben a hibrid összművészeti alkotásban a zene győzedelmeskedik a riasztó figurák és a látványos kellékek felett. (...) Minőségi előadást láthattunk minden énekestől. (...) A zene és az ének szerves kombinációban, meggyőzően, zeneileg és drámailag is hatásosan ábrázolja az örökkévalóság és múlandóság, élet és halál, férfiasság és nőiesség, szerelem és gyűlölet archetipikus konfliktusait holisztikus, mito-poétikai nyelven. Ahogy a mítoszban és a zenében lennie kell. (...) Nem vagyok biztos benne, de kétleem, hogy lenne olyan színház Csehországban vagy Szlovákiában, ami olyan színvonalon tudná Wagner *Ring*jét kiállítani, mint a Magyar Állami Operaház. És annak is örülhetünk, hogy *Az istenek alkonya* csak előfutára a teljes *Nibelung gyűrűjének*, ami novemberben ugyanezen alkotók produkciójában lesz látható.”

Jozef Cseres *(His Voice, Csehország)*

Jozef Cseres a Magyar Állami Operaházban

„Akárcsak a tetralógia előző részeiben, az animációs film világából érkező M. Tóth Géza egyrészt a színpadi történések reális ábrázolását tűzte ki célul, másrészt folyamatos, ritkán megszakított vetítéseket használt. A cselekmény a librettóhoz híven zajlott a szimbolikus kiegészítőkkal, úgy, mint kard, lándzsa, ködsüveg és inkább egy karkötőre emlékeztető gyűrű, miközben a színpad mélyéig lépcsőzetes túllökön különféle hangulatok, elvont és realiztikus képek jelentek meg. (...) A Csiki Gábor által betanított kórus nagyszerű és mámorító hatást ért el. Kocsár Balázs főzeneigazgató a *Parsifal* áradó zenéje után itt mérsékeltebb tempót diktált, így hiteles és izgalmas

olvasatát adta a partitúrának. Rutinosan használta ki a ház akusztikai előnyeit, ahol a hang nem a zenekari árokból jön, hanem a termet betöltve körülöleli a nézőt.”

Wolfgang Kutzschbach *(Das Opernglas, Németország)*

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

„Miatán *A walkür* és a *Siegfried* nagy sikert aratott Richard Wagner *A nibelung gyűrűje* című művének novemberi, teljes ciklusban történő újrabemutatása során M. Tóth Géza rendezésében és vizuális koncepciójával, Zöldy Z Gergely színpadképében, biztosnak tűnt, hogy *Az istenek alkonya* is sok újat és érdekeset kínál majd, ugyanakkor a megfelelő eszközökkel tálalja Wagner műnyilatkozatát. És így is történt. Zseniális harmadik este zárta ezt az új budapesti tetralógiát, és az Állami Operaház büszke lehet arra, hogy ilyen jó zenekarral és ugyanolyan jó magyar énekesekből álló együttesel tudja előadni. Bár a Magyar Állami Operaház Zenekara már *A walkür*ben és a *Siegfried*ben is egyre erősebb teljesítményt nyújtott, az együttes Kocsár Balázs karmester higgadt és tapasztalt keze alatt ezen az estén játszott igazán csúcsumában. Ismét lenyűgöztek a kiváló rézfúvósok. A kürtös tökéletesen játszotta Siegfried kürtjének hangjait, amit nagy házakban ritkán tapasztalhat az ember. A temetési menet megrázóan zengett, főként, hogy Siegfried nem sokkal korábban Brünnhilde karjai között halt meg, így itt különösen erős érzelmi hangsúlyt kapott. És persze a nagy finálé. Itt ismét minden zenei szál Kocsár kezében futott össze egy igazán nagy zenei apoteózisig, amelynek a színpadon is láthattuk vizuális megvalósítását. (...) Igazán izgalmas, hogy ezeknek a vizuális megjelenítéseknek egyike sem teljesen tiszta, mindig elmosódott, és folyamatos átalakulásban, más formákba való átmenetben jelenik meg, amit folyton felismerni vagy értelmezi próbálunk. Egy végtelen képfolyam ez, mint Richard Wagner végtelen dallama a *Ring*ben – és ebből a szempontból egészen helyénvaló és hiteles. A budapesti Operaház *Az istenek alkonyában* is kizárólag magyar énekesekkel dolgozik. Az est sztárja kétségtelenül Rálik Szilvia Brünnhilde szerepében, aki erőteljes, szinte súlyos drámai szoprán hangjával, lenyűgöző hangformálással valósítja meg a legnagyobb hangsúlyokat.”

Dr. Klaus Billand *(Opernmagazin, Németország / Der neue Merker, Ausztria)*

Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

^[1] Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

^[2] Klaus Billand a Magyar Állami Operaházban

A DIÓTÖRŐ

„A hiedelemmel ellentétben, miszerint manapság a gyerekek nem vágnak diótörő-figurára karácsonyi ajándékként, a nézőtéren egy ünnepi pirosba öltözött kislányt láttam, aki lelkesen ölelt magához egy nagyjából 50 centis diótörőt, miközben figyelemmel követte a színpadi történéseket. A Magyar Nemzeti Balett repertoárján 2015. november 28-i bemutatója óta látható Csajkovszkij népszerű klasszikus balettjének ezen változata. Wayne Eagling és Solymosi Tamás balettigazgató Vaszilij Vajnonen ismert koreográfíájának szellemében alkotta meg saját verzióját, amit a társulat azóta is sikerrel játszik. (...) Az igényes koreográfiát minden szereplő a lehető legjobban valósította meg. Mindenekelőtt Jakovleva Maria volt lenyűgöző, aki Mária hercegnőként nyújtott csodálatos alakítást. A balerinát, aki korábban a Bécsi Állami Balettben táncolt, majd ősz óta a Magyar Nemzeti Balett társulatát erősíti, intenzív kifejezőerő, szép vonalvezetés és kifinomult, tiszta technika jellemzi. (...) A balettkar is csodálatosan festett, elsősorban a hópelyhek táncában, a csillogó hóesésben. Pollák Julianna Éva elragadó volt a helyes Marika szerepében, de a pimasz kisöccsét, Misit játszó Vincze Bertalan Máté is aranyos volt. A Magyar Állami Operaház Zenekarának és Déri András megfontolt vezényletének köszönhetően Csajkovszkij melódiái ragyogóan szóltak.”

Ira Werbowsky *(Der neue Merker, Ausztria)*

A diótörő a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Ahogy megpillantottam a muffinokat és a kuglófot a Stahlbaum család karácsonyi asztalán, rögtön tudtam, hogy Eagling és Solymosi produkciója is pont ilyen lesz: igazi csemege, amely követi a hagyományos receptet, de helyi színezettel és korszerű technikával egészül ki. (...) Vavrinecz Beáta Oláh Gusztáv 1950-es tervein nyugvó díszletei, köztük a rózsaszínű kristálypalota, elismerést váltottak ki a közönségből. Stahlbaumék otthona olyan hívogató volt, hogy legszívesebben én magam is beléptem volna. Vavrinecz kifejezetten elbűvölő díszleteit Rományi Nóra pompás jelmezei egészítették ki. Nem lehetett betelni az alaposan kidolgozott ruhák látványával. Köztudott, hogy a *diótörő* nem működhet gyerekek nélkül, de amennyit Eagling és Solymosi produkciója megkíván, az rendkívüli. Hihetetlen, de 42-45 gyerek táncol 53 szerepben! Mindezek felett az OPERA Gyermekkarának 20 tagja énekelt láthatatlanul a hópelyhek tánca alatt, a zenekari árokból. Kifejezetten

jó volt látni a kis táncosokból áradó tiszta örömet, ahogy könnyedén és szépen mozogtak. Egy általam korábban látott müncheni élményhez képest a budapesti növendékek előadása fesztelen és ragyogó volt – annyira otthonosan mozogtak a színpadon, mint hal a vízben. Micsoda előny a társulat jövőjét tekintve! A matinén a 12 éves Berki Laura lenyűgöző volt. Magabiztossága és a belőle áradó szikra kiváló. (...) Máriát a moszkvai Sztanyiszlavszkij Balett egykori prima balerinája, Beck Maria alakította. A szerep technikai követelményeit könnyedén és olyan légiesen teljesítette, mint egy bájos hópihe. Kifejezően, és ami számomra a legfontosabb, csupa szívvel táncolt. (...) [Este] a 10 éves Pollák Julianna Éva, a novemberi párizsi Youth America Grand Prix prekomparatív kategóriájának győztese alakította Marikát. De számomra az igazi sztár a göndör hajú Vincze Bertalan Máté volt. Az általa életre keltett Misi elvitte a show-t. 9 éves, és úgy játszik, mint egy profi, tele van energiával, valódi istenadta tehetség.”

Ilona Landgraf *(Landgraf on Dance, Németország)*

A diótörő a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Nagyon örültem, amikor láttam, hogy *A diótörő* ezen verziója Vaszilij Vajnonen kanonikus változatán alapszik. Solymosi Tamás ügyesen vitte akcióba a humor elemeit és a gyerekes naivitás atmoszféráját, ami a darab modern változataiban rendszerint elveszett. Éppen ezért a gyerekek és a felnőttek is nagy örömmel nézik balettjét – a színházi élmény jó hangulata mindenhol érezhető. A színpadi tér hihetetlenül szép és profin megtervezett, a koreográfia pedig teljesen egybeolvad Csajkovszkij dallamainak varázslatával. A koreográfus nagyon hozzáértően viszi be a táncba az akrobatika elemeit, szervesen illesztve azokat a klasszikus koreográfiába, így a mai kor hangulatát adja az előadásnak. A társulat jól megbirkózik azokkal a meglehetősen összetett feladatokkal, amelyeket a koreográfus tűz ki számukra, a fiatalok nagyon ígéretesek.”

Igor Palchitsky *(7days, Oroszország)*

A diótörő a Magyar Nemzeti Balett előadásán

HÁBORÚ ÉS BÉKE

„Szergej Prokofjev ambiciózus, gazdag szövetű *Háború és békéje* kevésbé ismert, mint azt megérdemelné. Ez a merész, új produkció, a katalán ikonoklaszta Calixto Bieito irányításával magabiztosan teljesíti a kihívást. A Genfi Nagyszínházzal koprodukcióban készült előadás

ott először 2021 szeptemberében volt látható, most pedig új magyar szereposztással, elbűvölő, új környezetben jelenik meg. A Magyar Állami Operaház neoreneszánsz pompája tökéletes színteret biztosít az orosz dekadencia eme víziójához. (...) A budapesti Operaház hatalmas színpadát ékszerdobozhoz hasonló módon beszőkítették, így amikor a teljes énekes szereposztás megjelenik a bálban – 28 szólista (!) 45 nevesített szerepet alakít –, az esemény zsúfoltnak és meghittnek, sőt fojtogatónak tűnik. Ebben a zárt térben minden felerősödik, beleértve magát a történetet is. A tragikus remények és keserédes győzelmek történelmi meséje több mint ezer oldalnyi prózából 13 tablóból álló, szédületesen pergő esemény-sorozattá változott. (...) A Magyar Állami Operaház Zenekara kiválóan szóló Alan Buribayev pálcája alatt, a terem akusztikája egyszerre magával ragadóvá és túlfűtötté duzzasztja a hangzást. (...) Az énekesek mindvégig lenyűgözőek voltak, olyan könnyedséget és erőt sugároztak, mintha nem is bemutató lett volna. (...) Brickner Szabolcs alakítása Pierre Bezuhov szerepében óriási volt, a tenorja erős és mesterien elsajátított, inkább szálkás, mint izmos – ráadásul vonzó is. Szántó Andrea kifejező hanggal alakította Marja Dmitrijevna Ahroszimovát és Mavra Kuzjminicsnát, tele sokrétűséggel és élettel. Haja Zsolt dermesztően magabiztos Napóleon volt. A második felvonásban Fried Péter telt, zengő basszusa mélységet és ravaszságot kölcsönzött Kutuzov marsallnak. (...) Ám ez végső soron Natasa története, legalábbis Prokofjev értelmezésében – olyan szép, ugrásokkal teli sorokat írt neki! –, Brassói-Jőrös Andrea pedig abszolút ragyogott, hangja egyszerre tiszta és telt, kellemes folyékony vibratóval a magas hangokon és igazi erővel az alsó regisztereiben. Öröm volt hallgatni, az elejétől a végéig.”

Elodie Olson-Coons *(Bachtrack, Egyesült Királyság)*

A Háború és béke a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Minden kihívás ellenére az énekesek szenzációsak voltak: legfőképpen Brassói-Jőrös Andrea Natasa nagy igényeket támasztó szerepében. Szegedi Csaba mint a reménytelenül szerelmes Andrej; Brickner Szabolcs a szerencsétlenül romantikus Pierre-ként; Fried Péter mint a győzedelmes Kutuzov marsall, csak néhány a többi központi figura közül, akik mind kiválóak voltak. (...) Biztos vagyok benne, hogy van számos rendező, akik hatásosabb metaforákkal tudtak volna előrukkolni, mint nejlontakarók, léggömbök vagy eszeveszett gesztikulálás a színészek részéről, hogy kifejezzék a társadalom széthullását. Bieito metaforái egy egészen

más zónába terelik a gondolatainkat – a százalmas, neurotikus kukkolás zónájába – ahelyett, hogy együttérző és hihető olvasatát adnák annak, hogyan torzítja el, mérgezi meg és osztja meg az embereket a félelem. (...) A magasztos győzelmi kórus a fináléban egyfajta kegyes vokális megváltás volt a nézőknek és a produkciónak. Alan Buribayev karmester és Csiki Gábor dicséretet érdemelnek a kiváló vezényletért és karvezetésért.”

Alexandra Ivanoff *(Papagena, Magyarország)*

A Háború és béke a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Bieito rendezését, ami gyorsan elavult, alapvetően érdemes megnézni, főként a színpadon zajló performanszszerű, absztrakt tömegjelenetek miatt. Az opera amúgy is szürreális műfaj (ki énekelne folyton beszéd helyett...), jól passzol az absztrakt szín-házhoz, és ez itt nagyon ügyesen valósul meg.”

Gajdos Dávid *(Bohema Wien, Ausztria)*

A Háború és béke a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Míg az ikonoklasztikus katalán rendezéséből teljesen hiányzott a báj, az árnyaltság vagy a szöveghűség, addig a zenei oldal nem volt érdemtelen. Alan Buribayev kazah karmesternek sikerült úgy irányítani a zenekart, hogy az erőteljes részek se nyomják el az énekeseket. Bár olvasatának lehetett volna Prokofjevre jellemzőbb, ritmikusabb ereje, a partitúra líraibb részeinél a Magyar Állami Operaház vonósaiból kellemes játékot csalt elő. (...) Brassói-Jőrös Andrea Natasája időnként inkább Elektrára hasonlított, de a 12. jelenetben az Andrej-jel való találkozáskor kellemes mezza voce-előadást produkált. (...) Nyári Zoltán erőteljes, hangilag biztos és kellően utálatos Anatole, Brickner Szabolcs pedig kiváló Pierre Bezuhov volt tiszta, erőteljes hanggal és meggyőzően rokonszenves karakterábrázolással – annak ellenére, hogy a háborús jelenetek többségében némán kellett egy széken ülnie egy csokor virággal. Az olyan kisebb szerepekben, mint Dolohov és Jacquot, a fiatal bariton Cser Krisztián ígéretes hangbéli és kiváló színészi képességeket mutatott.”

Jonathan Sutherland *(Slipped Disc, Egyesült Királyság)*

A Háború és béke a Magyar Nemzeti Balett előadásán

„Szergej Prokofjev, *Háború és béke*, orosz katonai agresszió Ukrajnában, Magyarország ma. Nem, ne kessünk közvetlen kapcsolatokat köztük. Túl messzire mennénk. Csak valahol az agyam mélyén jelentkezett pár asszociáció, ami arra vezetett, hogy kicsit átfogalmazzam a hamleti kérdést. Menni vagy nem menni? Elmentem Budapestre, mert a vágy, hogy megismerjek

egy olyan történelmi jelentőségű művet, amit Szlovákiában még soha nem játszottak, és ami se nem gyakori, se nem ritka (ebben az évadban például a müncheni Staatsoper is játszza, Barcelonával együttműködésben), erősebb volt. (...) Natasa és Andrej viszonya, Pierre Bezuhov tétovasága, de akár Anatole csábítási kísérlete érdekes gerincét adja a műnek, de Bieito rendezésében az egész történet eltolódik egy homályos, szürreális síkra. (...) A színpadi történés szimbolikusan megjelenített csatározás felé mozdul el, míg végül videóvetítésben különböző absztrakt figurákra fókuszál. A hazafiság és a pátosz átértékelése Calixto Bieito nyilvánvaló rendezői szándéka. A Csajkovszkijt finoman megidéző líraibb, költőibb képekben, valamint a Muszorgszkijra jellemző erőteljes kórusjelenetekben Buribayev Prokofjev eredeti művét autentikusan adja vissza a Magyar Állami Operaház Zenekarának kiváló, magas minőségű játékával. Olyan zene ez, ami tele van olyan nüánszokkal, amik a békeidők józan líraiságát vagy háborús események kemény, néha disszonáns drámáját tükrözik. (...) A szólista szerepek közül három dominál, és van még hat vagy hét közepes jelentőségű szerep, de egyik sem egyszerű. Natasa Rosztovát a kevésbé ismert magyar szoprán, Brassói-Jőrös Andrea alakította. Sokszínű, telt, fiatal drámai szopránja kellemes meglepetés volt.”

Pavel Unger *(Opera Slovakia, Szlovákia)*

Pavel Unger

„Produkciónjában a katalán rendező, Calixto Bieito megpróbálta Prokofjev hatásos zenéjét szürreális képekbe átültetni. (...) Az összes közreműködő, a zenekar és a kórus is egyformán nagy tapsot kapott, és igencsak megérdemelték. Csak remélhetjük, hogy ezt a fontos Prokofjev-művet egyszer Bécsben is bemutatják.”

Harald Lacina *(Der neue Merker, Ausztria / Der Opernfreund, Németország)*

Harald Lacina

„Hogyan is lenne képes a társulat vokálisan összeszedett lenni ebben a különböző szinteket eltüntető látványvilágban, ahol a ruhák (jelmeztervező: Ingo Krügler) az udvari elegancia és a polgári lazaság között változnak, a nemesség tagjai egy folyamatos vitustáncban hol magukat ostorozzák, hol autisztikus izoláltságukban a vodka után nyúlnak, Sarah Derendinger az abszurditás pontjáig eljutó videóinstallációiban pedig orosz medvék, torzított képek, borzasztó szülések és mindent felzabáló rovarok

jelennek meg? – gondolhatnánk, de mind a színészi, mind a hangi teljesítmények, egészen a legkisebb szólista szerepekig elragadóak, főleg a saját társulatóból kiállítva. A korona a Natasát alakító Brassói-Jőrös Andreát illeti, mert csodálatosan ragyogó szopránja szinte feledteti karaktere túlzásait, és magabiztosan uralja a helyzetet a megtört szerelmesekkel – a líraian érzékeny és hasonlóan hangsúlyos Pierre Bezuhovot játszó Brickner Szabolcs tenorjával és Szegedi Csaba hajlékony, könnyed basszusával az önfeláldozó Andrej Bolkonszkij szerepében. (...) A kazahsztáni Astana Operából érkezett Alan Buribayevben megbízható támogatásra és figyelmes karmesterre talált a Magyar Állami Operaház Zenekara, amely épp annyira érzékeny, mint erőteljes, akárcsak a Csiki Gábor vezette kórus, akik vokális őrjöngéssel vetik bele magukat a történelmi moszkvai csatába.”

Wolfgang Sandner *(Frankfurter Allgemeine Zeitung, Németország)*

Wolfgang Sandner

KISHATTYÚK TAVA

„Izgalomtól zsongott a budapesti Eiffel Műhelyház, amikor felemelkedett a függöny a *KisHattyúk tava* előadás előtt, a klasszikus baettek legklasszikusabbjának feldolgozásán. Múlt szombat délben a gyerekek – szülők és rokonok kíséretében – szép számmal özönlöttek a Bánffy Miklós terembe, hogy megnézzék a *Hattyúk tava* kicsiknek szóló változatát. A Magyar Nemzeti Balett nagy figyelmet fordít a fiatal közönség megszólítására. A *KisHattyúk tava* a harmadik évadnál tart, és a jegyek iránt még mindig nagy a kereslet. A produkció nemcsak a jövő színházszerető nemzedékét neveli, hanem arra is ösztönözheti a tétova gyerekeket, hogy maguk is eljárjanak táncórákra. A legtöbb táncos annyi idős volt, mint a közönsége, és őket látva könnyen felébredhet a szenvedély a művészeti ág iránt. Ez annál is inkább igaz, mert a *KisHattyúk tava* egy fiatal hattyú folyamatos növekedését követi a felnőtté válásig (utóbbi szerepet – a többi főszerephez hasonlóan – a balett-társulat tagja alakította). A darab fő üzenete: bár senki sem születik profinak, a tehetség kitartással és kemény munkával párosulva nagy sikerhez vezet. A *KisHattyúk tava* ügyes húzás a balett részéről, mert rendszeres fellépési lehetőséget kínál a növendékeknek. Más balettiskolák általában csak évi két előadással készülnek, de a budapesti balettnövendékek tavaly őszszel már három *KisHattyúk tavát* táncoltak, márciusig

pedig még öt alkalommal lépnek fel. Karácsonykor egy hatalmas *Diótörő*-sorozatban vettek részt. A színpadi tapasztalat, amelyet ezekben az években szereznek, felbecsülhetetlen értékű.”

Ilona Landgraf *(Landgraf on Dance, Németország)*

Ilona Landgraf

A FÁBÓL FARAGOTT KIRÁLYFI / A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA

„A balettet egy klasszikusnak nevezhető produkcióban mutatták be Budapesten, amihez a hátteret egy stilizált, laminált erdő szolgáltatta (díszlettervező: Rózsa István) mutatós, a meséhez passzoló fényekkel (világítástervező: Pillinger Tamás). (...) A táncosok szuggesztív előadást mutattak be Velekei László a történethez jól illeszkedő koreográfiájában. Mozdulataik összhangban voltak a zenekarral. (...) Ennek az evokatív műnek bármelyik előadása kisebb operai ünnep, amelynek magas minőségű előadása lelki elmélyülésre és érzelmi izgatottságra készíteti még a közömbös hallgatót is. Bartók egyetlen operájával kapcsolatban kétségkívül ezt a fajta élményt kaptuk az általunk meglátogatott előadás során. A Kocsár Balázs által vezényelt zenekar kifejezetten dinamikus vonalvezetésű játéka, főként a vonós szekcióban, biztos támaszt jelentett a szólistáknak. Különösen szuggesztív volt a mű zenei csúcspontja, amikor a hét ajtó közül az ötödik nyílik ki tiszta, monumentális C-dúrban. Juditot a sötétebb hangszínű Vörös Szilvia alakította, Kékszakállút pedig Palerdi András, aki nemcsak súlyos, jól képzett basszusát mutatta meg, hanem hiteles színészi játékát is. (...) Ebben az előadásban azonban nem nyílnak ki fizikai értelemben vett ajtók. Az egyes kamrákat megfelelő attribútumok jelképezik, az opera szimbolikus hangvételével összhangban.”

Marián Sekerák *(Opera Journal, Csehország)*

Marián Sekerák

„Velekei értelmezésében a tündérboszorkány (Jessica Carulla Leon) cselszövő, nagyhatalmú nő, aki szigorúan megköveteli, hogy mások engedelmeskedjenek vágyainak. Kívánságai mindenek felett valók, beteljesítésük eszközei a természet erői (amelyeket egy tizenkét fős, egyszerű, fehér-szürke, Rományi Nóra által tervezett ruhákat viselő tánckar testesít meg). A királyfi (az ideálisan megválasztott, magas Balácsi Gergő Ármin) hátán suhan be, teste úgy simul hozzá, mint egy kismacska. Lábai a mellkasa köré kapasz-

kodnak, miközben karjai átölelik (vagy majdnem megfojtják) a nyakát. A természet erői engedelmesen a földhöz szegezik a herceget, majd a levegőbe lökik. Úgy hömpölyögnek, mint az áradó víz, hullámszanak, mint a faágak a szélben, összeállnak, és parancsra támadnak. (...) A leginkább szívet melengető figura a fából faragott királyfi (Rónai András) – szeme elragadtatással telik meg, amikor meglátja a hercegnőt, és igyekszik lenyűgözni, mint egy tollászkodó madár. Robotszerű rángatózásai mókás folyékonyaggá olvadnak; öröm táplálja minden mozdulatát. Nem tudtam nem együtt érezni vele, amikor elvesztette mozgékonyágát, és úgy csoszogott le a színpadról, mint egy mozgásában korlátozott öregember. (...) A [*Kékszakállú*] utolsó hangja után transzszerű szomorúság töltötte be a nézőteret. A közönség úgy érezte, vissza kell tartani a tapsot. Nem vagyok az opera szakértője, de azt tudom, hogy ilyen intenzív energia csak erőteljes előadásból származhat. Miután néhány óvatos taps megtörte a varázslatot, Vörös, Bretz és a Magyar Állami Operaház Zenekara (Kocsár Balázs vezényletével) tapsvihart kapott.”

Ilona Landgraf *(Landgraf on Dance, Németország)*

Ilona Landgraf